

MEMO

Aan de Leden van de Raden Heusden, Loon op Zand en Waalwijk

Betreft Bestandsontwikkeling in relatie tot financiële middelen

Datum 22 april 2010

Rechtstreeks tel. nr. 1020

Verzonden door M v Limpt

Geachte leden van de Raad,

De afgelopen jaren hebben wij met genoeg kunnen vaststellen dat veel uitkeringsgerechtigden van de iSD Midden-Langstraat in staat bleken te zijn om al dan niet op eigen kracht de arbeidsmarkt te betreden. Dit heeft geleid tot een historisch laag bijstandsbestand. Deze ontwikkeling paste uitstekend in het streven van onze gemeenten om alle burgers te laten participeren in de samenleving. Re-integratie en participatie zijn daarvoor belangrijke opdrachten van de iSD. Naast het belang voor de burger speelt hier ook een financieel belang voor de gemeenten. Toename van de bestandsinstroom en stagnatie van de uitstroom bij de iSD leidt namelijk direct tot oplopende uitkeringslasten, terwijl de financieringssysteem Wet werk en bijstand gemeenten juist prikkelt om te werken aan instroombeperking en aan uitstroom.

In de afgelopen jaren is fors geïnvesteerd op preventie en op activeren en re-integreren. Het inkomensdeel is relatief laag belast. Hiermee is een buffer van € 2 miljoen opgebouwd voor mindere tijden. Daarnaast bleek het mogelijk te zijn om overschrijdingen op de maximaal toegestane reserve terug te laten vloeien naar de gemeenten. In 2009 is over het financieel jaar 2008, € 869.000 teruggevloeid naar de gemeenten. De gemeenten hebben van dit bedrag de helft bestemd voor activiteiten in het kader van regionaal arbeidsmarktbeleid. Over het financieel jaar 2009 zal, op basis van de jaarrekening, € 766.000 terugvloeien naar de gemeenten. De resultaatbestemming voor dit bedrag wordt door de gemeenten bepaald.

De huidige realiteit is echter anders. De verwachtingen ten aanzien van de ontwikkeling van het uitkeringsvolume zijn zeer ongunstig voor de komende periode. Het Centraal Planbureau verwacht dat het bijstandsvolume blijft oplopen. Pas in de jaren 2012 tot 2015 is er naar verwachting sprake van een kleine daling van het bijstandsvolume.

Bestandsvolume en inkomensdeel

Het afgelopen jaar is het bijstandsvolume in de regio Midden-Langstraat bovengemiddeld toegenomen (15% tegenover landelijk 9%). Zoals u in het beleidsplan kunt lezen, verwachten we in 2010 een verdere stijging met 15%. Het aantal uitkeringen loopt in dat geval op naar 1.249 bij een gemiddeld bijstandsvolume over geheel 2010 van 1.168. Als deze verwachting uitkomt, ontstaat er over het begrotingsjaar 2010 een tekort op het inkomensdeel van € 500.000. De bovengemiddelde stijging geeft daarnaast extra druk op het re-integratiedeel van het participatiebudget en op de apparaatskosten.

Intergemeentelijke
Sociale Dienst
Midden-Langstraat
Postbus 15
5140 AA Waalwijk
Grotestraat 403
5142 CB Waalwijk

0416 - 671 000 T
0416 - 671 099 F
info@isd-ml.nl E
www.isd-ml.nl

Kijkend naar de realisatie over de maanden januari tot en met maart stellen wij nu echter vast dat een stijging van 15% over het hele jaar 2010 nog te optimistisch zal blijken te zijn. Wanneer de trend van de eerste drie maanden van 2010 zich doorzet over geheel 2010 zal de stijging van het aantal klanten niet 15%, maar 40% zijn. Op basis van de kosten van een gemiddelde uitkering leidt deze laatste berekening tot een tekort op het inkomensdeel van circa € 2,4 miljoen. Mogelijk valt dit tekort lager uit, omdat op basis van het Bestuurlijk Akkoord van SZW en VNG van 31 mei 2007 het macrobudget door het Rijk aangepast wordt als het bestand vanwege conjuncturele tegenvallers buiten een afgesproken bandbreedte komt.

Het negatieve resultaat over het begrotingsjaar 2010 en/of 2011 kan aanleiding zijn om bij het Rijk een incidentele of meerjarige aanvullende uitkering aan te vragen. Toekenning hiervan is echter onzeker. Er moet voldoende macro-budget zijn en de regeling kent een aantal stringente voorwaarden. Een bedrag ter hoogte van 10% van het inkomensdeel (circa € 1,4 mln) blijft in ieder geval voor eigen rekening. Voor 2010 kan voor het negatieve resultaat de huidige reserve ingezet worden. Voor 2011 is dit echter geenszins zeker.

Bestandsvolume en het werkdeel

Het budget voor re-integratie neemt ten opzichte van 2009 verder af. Tegelijkertijd stijgt het aantal klanten. Minder middelen om meer mensen dienstverlening te bieden. Dit betekent dat per klant aanzienlijk minder kan worden besteed aan re-integratie dan in de afgelopen jaren. Een gevolg hiervan is dat klanten sneller instromen en minder snel participeren en uitstromen naar werk. Dit heeft opnieuw een nadelig effect op het inkomensdeel.

Bestandsvolume en de apparaatskosten

De forse toestroom van klanten legt een grote druk op de werkorganisatie en daarmee op de apparaatskosten. Het jaar 2009 liet een overschrijding van het budget apparaatskosten zien, die naar verwachting voor bijna € 300.000 doorwerkt in 2010 en verder. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de aangekondigde efficiencykorting. Dit betreft een korting die het Rijk op de gemeentefondsen doorvoert op titel van efficiencykorting als gevolg van ketensamenwerking op de Werkpleinen. De korting op de gemeentefondsen in onze regio loopt in de komende twee jaren op tot ca. € 300.000 structureel. De verwachte toename van het aantal klanten in 2010 leidt tot een verdere verhoging van apparaatskosten. Onderzoek van de accountant van de ISD wijst uit dat bij een bestandsgroei van 15%, 7 à 8 fte extra nodig zijn om dit extra volume op te kunnen vangen. Een stijging van 40%, zoals op basis van de eerste drie maanden van 2010 mag worden verwacht, leidt tot een nog grotere benodigde uitbreiding. Omdat wordt verwacht dat de benodigde uitbreiding tijdelijk is, zijn de bijbehorende personele lasten relatief hoog (inzet tijdelijke krachten). De benodigde uitbreiding leidt, afhankelijk van de omvang van de bestandstoename, tot een extra tekort van tussen de € 600.000 en € 1 miljoen.

De activiteiten van de ISD worden voor het grootste gedeelte bepaald door de wettelijke opdracht die de ISD op basis van materiewetten en de verordening gemeenschappelijke regeling uitvoert. Omdat het vooral om medebewindstaken gaat, is de mogelijkheid tot een wijziging van het productenassortiment niet of nauwelijks aanwezig. Desalniettemin zal de ISD de komende jaren fors op de kosten moeten bezuinigen.

Dit kan door de dienstverlening aan specifieke klantgroepen klanten te prioriteren en door zoveel mogelijk te bezuinigen op de bedrijfsvoering. Wij verwachten dat de ISD tot circa € 400.000 per jaar, kan besparen.

De ISD kent op dit moment een reserve op de apparaatskosten van € 373.537.

Tijdelijke voorziening

Als dagelijks bestuur van de ISD zijn wij van mening dat de geschetste ontwikkelingen aanleiding geven tot zorg. Wij voorzien financiële risico's op zowel het inkomensdeel, het werkdeel en de apparaatskosten. Dit geeft zorg, op de eerste plaats voor de klanten van de ISD. Door de verslechterde arbeidsmarkt, moeten zij kunnen blijven rekenen op adequate dienstverlening. De rechtmatigheid moet geborgd zijn en er moet blijvend aandacht zijn voor het voorkomen van instroom, de kwaliteit van het klantenbestand en voor de uitstroom. Minder investeren op preventie en op activeren en re-integreren zal leiden tot een hogere belasting van het inkomensdeel, niet alleen voor de komende twee jaren maar ook voor de jaren daarna.

In voorgaande jaren hebben gemeenten geld terug ontvangen als gevolg van gerealiseerde overschotten. Het is, op basis van de huidige inzichten en ontwikkelingen, echter te verwachten dat gemeenten de komende jaren middelen vrij moeten maken om tekorten bij hun sociale dienst aan te vullen.

Een meerderheid van ons bestuur is voorstander van een tijdelijke financiële voorziening. Een voorziening in de zin van een borgstelling waarmee de participatiemogelijkheden van de burgers ook in deze moeilijke tijd, zo optimaal blijven en waarmee de schade op het inkomensdeel, ook voor de jaren na de economische crisis, beperkt blijven.

De hoogte, de vorm en de voorwaarden van deze voorziening dienen in samenspraak tussen gemeenten en de ISD Midden-Langstraat nader uitgewerkt te worden.

Vooruitlopend daarop vraagt de meerderheid van het bestuur u zijn visie op het vormen van deze tijdelijke voorziening te ondersteunen.

Gemeente Waalwijk neemt in deze een minderheidsstandpunt in. De gemeente gaat niet akkoord met een tijdelijke financiële voorziening omdat:

- Er een maximale reserve WWB inkomensdeel ten bedrage van circa € 2 mln aanwezig is om eventuele tekorten op het inkomensdeel op te vangen.
- De gemeenschappelijke regeling voorziet in het feit dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor eventuele tekorten.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur van de ISD Midden-Langstraat

Mevrouw A.E.W. van Limpt
secretaris

De heer Mr. U. Santi
voorzitter